

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

Családkönyv ügyében.

Több 12 événél, hogy a „Maros“ hasábjain „kérelem a statistika érdekében“ című cikkben a makói ev. ref. egyház híveit kitözött célmhoz szükséges adatok szolgáltatására felkértem, s egyszersmind városunk lakóit s egyházunk tagjait arról értesítettem, hogy oly családkönyvet akarok készíteni, milyen Schweizban és Németország egy részében szokásban van; s ez lenne egyházunkban azon népességi lajstrom, melynek nagyon kívánatos voltát az 1860-dik évben Londonban tartott nemzetközi statistikai értekezlet oly erősen hangsúlyozá; lenne egyszersmind egyházunkra nézve a statistika mindenkor kész és mindenkor hű adatainak kétségtelen forrása, a lelkészek biztos kaulauza, — s mai nap az új büntető könyvre vonatkozólag mondhatnók — biztosítéka és oltalma.

Most már — hál' Istennek — jelenthetem, hogy ez általam tervbe vett, s talán országunkban legelső családkönyv, e népességi lajstrom kész van.

Egyházunknak egyetlen tagja sincsen, kinek családive nem volna, és ez a család alakításától mai napig kész ne lenne. S most már ez ivékbe a napi események csekély s figyelmet sem érdemlő fáradsággal bevezethetők s a folytonosság fentartható.

Ha ki bármi okon azt mondaná: „sok idő kellett e munkálat megkésztetésére,“ annak őszintén bevallnám, hogy e munkálat nem épen könnyű és nagy gond mellett is huzamos időt igénylő; de egyszersmind megsugnám nekie, hogy én e munkálat teljesítésére csak azon időt fordithattam, melyet hivatalos elfoglaltatásom s teendőimtől fönmaradt szabad időnek nevezhetek — ilyen pedig a makói reform. lelkészeknek nem sok van: — megsugnám továbbá nekie, hogy kénytelen voltam mindenben az anyakönyvekre támaszkodni, s ezek alapján készíteni el e munkálatot, s

keresni az adatokat, mert az egyház tagjaihoz intézett kérelmem eredménytelen maradt s nem volt senki, ki czélbavett munkálatom megkönnyebbitése tekintetéből családjára vonatkozó adatokat velem közölni; — nem volt senki a tudomány ezen ágát mivelő férfiak közül sem, ki nyílt, s magán uton is hozzá juttatott kérésem után törekvésem sikerre vezetése s tökélyesítése céljából kérve kért tanácsával istápolni sziveskedett volna. — Az előbbire nézve pedig beismerném, hogy annak magam vagyok oka, mert egyházunk tagjait csakis lap utján, szószékből pedig — mit elmulasztanom nem kellett volna, — nem hívtam föl adatok beszolgáltatására.

Ha ki e munkálat bevégezhetésére fordított időt még is sokallaná, azelőtt fölemliteném még, hogy e 12 évi idő alatt súlyos és mindennemű teendőim teljesítését, így e munkabani haladásomat is csaknem egy teljes évig hátráltató betegségem is gátolt munkám befejezhetésében, s mindezek után beszámolnék neki azzal, minthogy be is számolok, hogy ezen idő alatt készítettem 7432 családivet, — melyekben összesen 35,240 születési és 27,221 elhalási eset van beiktatva: s ezenkívül, a használhatás céljából készítettem egy teljes betüsoros mutató könyvet.

A családivék — s így a családkönyv készítését 1830-dik éven kezdettem. S minden 1830-dik év óta egyházunk kebelében vagy más egyházban házasságra lépett egyháztag részére, egy külön családivet nyitottam, melybe a házasságra lépés idejétől mai napig a család életében fölmerült minden esemény, a gyermekek születése időrend szerint, házasságra lépése, a családtagok halála, vagy mint ma műszóval mondani szokták, minden „mozgalom“ bejegyezve van. És nem csak a törvényesen kötött házasságok, hanem a törvénytelen család alakulások is időrend szerint mind külön iven fölvéve s a rovatok kivánalma szerint beöltve vannak.

Rovat pedig 8 van. Az első rovatba a nevek jön-

nek. A 2-dik rovat vonatkozási szám címet visel. E rovatban azon család van kitüntetve, melyből az illető származott, s ezenkívül nőknél, kik második, harmadik stb. házasságralépés által már több család tagjai voltak, kitüntetve vannak azon családok, melyekben az illető, családtagként élt. E kitüntetés igen röviden a vonatkozó családnév vagy nevek nagy kezdőbetűjével s e mellett azon számmal történt, mely alatt a kérdésben levő család a betűsoros mutató könyvben föltalálható. E szerint ez ívek biztos leszármazási adatok tárát is képezik. A 3-dik rovat a születés, 4-dik a házasságra lépés, 5-dik az elhalás éve és napja, 6-dik a vallás, 7-dik a foglalkozás bejegyzésére van nyitva, 8-dik rovat „jegyzet.“

1830-dik évtől kezdve 1883. év végeig, — így 54 év alatt — egyházunk tagjai között 6765 házasság kötöttet, s törvénytelen viszonyból 667 család alakult. S így — mint föntebb is említettük — családkönyvünk ivszáma 7432.

54 év alatt 6765 egyén közül egyszer nősült 5726 férfi, kétszer nősült 924, háromszor nősült 101, négyszer nősült 13, ötször nősült 1. — S ez utóbbi szám bizonyosságot tesz arról, hogy a görögkeleti egyház rendtartása, hol a házasságra lépés ötödik ízben megengedve nincsen, az emberiség mily kicsiny százalékára válhat sérelmessé.

Midőn e jelentésemmel e lapok t. cz. olvasói előtt is megjelenek, ezt teszem különösebben azért, hogy családkönyvemről mások is tudomást vegyenek, s így czélom valósulásáról s Családkönyvem megalkotásáról a nagy közönség s a lelkészi kar is értesülést nyerjen; legyen a lelkészi kar egyeseinek bátorsága s ereje a lelkészi hivatal előtt oly nagy fontosságú családkönyv megalkotására. A családkönyv készítésével együtt járó nehézségekre, a huzamosabb időt igénylő munkálkodásra való gondolat ne tartóztasson vissza senkit is. Csak nagy egyházakban lenne ez terhesebb s azokban is csak akkor, ha az egyháztagok szószerűből hozzájok intézendő lelkészi felhívásnak — minek megtörténtét saját példámon okulva mindenkinek javalhatom — adatok beszolgáltatása által megfelelni nem akarnának. Kisebb egyházakban, különösen pedig oly vidéken, hol a „mozgalom“ nem oly nagymérvű, mint például nálunk, (hol a tizen fölül gyermekszám egy-egy családban nem ritkaság,) oly vidéken, hol a családban egy vagy két gyermeket alig lehet látni: e munkálat nehézsége nagyon megkönnyítve van, s a családkönyv rövid idő alatt megkészíthető, csak a kezdet nehéz!

Családkönyvek szükségességét már is érezni látszik a lelkészi kar, legalább a reform. egyház lel-

készi kara. E föltevés mellett bizonyít a debreczeni reformált egyházmegyének a tiszántuli reformált egyházkerület 1882-dik évi október havában tartott közgyűlése elé nyújtott, s itt 194. sz. a. tárgyalt fölterjesztése, melyben azon okon, hogy a gyermek törvényes vagy törvénytelen volta hiteles adat alapján bejegyezhetővé váljék, oly esketési jegyek nyomtatásáról kér intézkedést, minők már a debreczeni reform. egyházban használtatnak, s melyek minden esketés után az egybekelt házaspárnak 25 kr mérsékelt díjért átadandók legyenek. E fölterjesztett s tárgyalt kérés — határozatilag — véleményadás végett az egyházmegyéknek kiadott, s ennek folytán 1883. április 26. s következő napjain tartott egyházkerületi közgyűlés 67. sz. a. főjegyző jelentést tevén, előadja, hogy addig véleményét csak két egyházmegye terjesztette be, s ezek egyike az alsó-szabolcsi ide vonatkozólag azon indítvánnyal lép fel, hogy miután véleménye szerint az esketési jegyek által teljes czél nem érthetik el, czélra veztebbnek tartaná azok helyett az egész családi ügyet felölelő s már H. Böszörményben és H.-Nánáson életbe léptetett családkönyvek behozatalát. Ez újabb indítvány is az egyházmegyék figyelmébe ajánlatott, s illető alsó-szabolcsi esperes ur határozatilag fölkérte, hogy a családkönyvek egy-egy példányát az egyházmegyékhez megküldeni sziveskedjék, hogy azoknak ismerete mellett szólhassanak e kérdésre, fölhivatván a még nem nyilatkozott egyházmegyék e tárgyban a jövő gyűlésre nyilatkozatukat beküldeni. Az ügy e stádiumon áll egyházkerületünkben ez ideig, mert az egyházmegyék nyilatkozatukat még 1883. év szeptember havában tartott egyházkerületi közgyűlésre sem terjeszthették mindnyájan be.

Azonban — úgy látszik, — hogy a családkönyvek ügye siker reményével a legjobb uton halad s közelget megvalósulásához. — Remélni lehet, hogy az alsó-szabolcsi egyházmegye indítványa kedvező fogadtatásra talál; — és nagyon is kívánatos, hogy arra találjon, hogy elfogadtassék. Mert valóban igaz, hogy az esketési jegyek által, miket a házasságra lépett feleknek kellene — díjért — kézbesíteni, a teljes czél nem érthetik el. Hátha nem akarnák átvenni? kényszerithetők lennének-e? És az átvevők közül hány százalék fogja azt évtizedeken át megőrizhetni? És e mellett, mert e jegyek díjért, habár mérsékelt díjért adatnának, ez — korunkban — magát az intézményt tenné gyűlöletessé.

Hajdu-böszörményi és hajdu-nánási tisztársaim eljárását nem ismerem, de örömmel üdvözlöm. — Jól esik, hogy egy és ugyanazon téren találkozunk.

Lelkész, kivált nagy egyházban szolgáló lelkész — jövőben — azon álszeméremből származó, sokónk által ismert, gyakran fondor, hogy ne mondjam gonosz és pedig czélzatosan gonosz törekvési szándék mellett, mi az anyakönyvi bevallásoknál sokszor érvényesülni akar, az új büntető codex szakaszaiba való ütközést csak úgy, csak akkor kerülheti el biztosan, ha családkönyve van.

Családkönyv! ez legyen a jelszó!

Makó, 1884. január 17.

Szöllösi Antal,
makói reform. lelkész.

A 190-dik dicséret.

(Vége.)

Hasztalan keresnénk a magyar irodalomnak egyetlen egy munkását is, ki valaha egy versszakot 10, 9, 6 és 8 tagu egymásután következő srrokból alakított volna; hasztalan próbálkoznék vele meg bárki, hogy a javasolt méret és beosztás szerint ez éneket sikerültebben dolgozza át, mert ez hálátlan munka lenne rá nézve, mint volt V. L.-nek. Ez a méret és beosztás okozta, hogy olyan szavakat kellett a szövegbe toldania, melyeknek csupán helyet kell betölteni; s ez okozta, hogy az ének több helyen szakgatott, a sorokban nincs a gondolatoknak azon befejezése, mit egy irodalmi értékkel bíró műnek sem szabad nélkülözni; p. csak nem helyesek ezek:

Én uram, és én Istenem, szolgálád
Oh hova lenne, ha elhagynád; —

ismét másutt:

Mert ki benne bizik, azt nem
Éri bánat, éri szégyen;

megint másutt:

Hervatag álnok javakat, ó nem
Nem kérek tőled; mi szükségem
Te atyám jól tudod! — stb.

Ez és más, az ajánlott beosztás és méret gyarlóságaira visszavihető hibák nem engedhetik azt meg, hogy V. L. dolgozatát szép parafrazisnak tartsam; s nem engedhetik azt, hogy ez az ének, ha csakugyan meghagyatik, énekes könyvünkben ily alakban foglaljon helyet.

Sachsnek ezelőtt negyedfél századdal sokkal több érzéke volt a versszak sorainak összeállításában, mint a mennyi kitünhetik ezen legújabb átdolgozásban, melyben a fordító nem az író, hanem a zeneszerző gyarlóságait vette vezérfonal gyanánt. — A Sachs által választott alak a mi nyelvünkön is visszaadható és értékesíthető volna és pedig elég sikerrel. Mutatványul legyen szabad egy versszakot, a másodikat eredetiben még egyszer közölni s utána átdolgozásban is.

Er kann und will dich lassen nicht,
Er weiss gar wohl, was dir gebricht,
Himmel und Erd' ist sein.
Mein Vater und mein Herre Gott,
Der mir beisteht in aller Noth.

Pécseli szerint:

Nem hágy a nagy ur Isten tégedet,
Tudja ő minden szükségedet,
Mind e világ övé;
Azért minden nyavajádban
Bizzál csak az ur Istenben.

V. L. szerint:

Jó atya ő, nem feled el téged,
Ösméri minden te szükséged,
Menny, föld mind az övé...
Szenvedjen bár az egész test,
Reményed csak ő benne vesd.

Az eredetinek megfelelő méret szerint:

Nem hagyhat ő el tégedet,
Tudja minden szükségedet,
Menny és föld az övé;
Jó atya vagy én Istenem,
Szükségimben segedelem.

Nem áll tehát közlőnek azon téves állítása, hogy ezen ének magyarra leendő átdolgozása felette nehéz, mert annak az eredeti német szövegben versszakonként olyan beosztása van, melyet a magyar versírásban is lehet alkalmazni minden habozás és nehézség nélkül; hanem inkább áll az, hogy a dallamnak van olyan beosztása, melyre jó hangzásu, ütemes magyar verset írni lehetetlen.

A magyar ének legelső és elengedhetlen tulajdonsága nem a sorszám szerinti méret, hanem sok más egyéb. Az „Oh könyörgést meghallgató“ remek énekünk szép lelkű írója, nem igen törődött sem a rithmussal, sem a metrummal s vajon csak lesz-e néhány is olyan énekünk, mely ezzel akár közkedveltség, akár vallásos érzület tekintetében ki fogja állani a versenyt?! Minden esetre szükségesebb, hogy az éneket azon szellem lengje át, melynek abban nyilatkozni kell; a versszöveg azon értelmet fejezze ki, a mit a dalszöveg s megfordítva; az ének, mert közhasználatra készül, a nép nyelvén szóljon, egyszerűen, de nem köznapiasan. Ámde a sorok nyelvellenes beosztása, mert nagy mértékben gátolja a kifejezési szabadságot, megveti a rithmust s tönkre teszi a nyelvezet egyszerűségét.

A ki p. a nyolcz tagu sort 2+2+3+1 méret szerint akarja alkalmazni, az olyan dologba fog, mit végre nem hajthat, mert nem engedi azt a nyelvnek alkut nem ismerő természetét; s legjobb esetben olyanokat kénytelen írni és mondani:

Gyarló fiad vagyok én, óh
Ki véd, ha szent karod nem óv!

Azt hiszem, hogy az ilyen, szerencsétlen beosztás szülte gyarlóság még sem maradandóbb becsü énekbe való.

Megkísérlette az ilyet Petőfi is, de nem sikerült neki sem, mert a nyelvet erőszakolni nem lehet; nézzük csak a következő versét:

„Ezrivel terem a fán a | meggy,
Feleségem van nekem csak | egy;
De mikor még ez az egy is | sok,
Előbb utóbb sirba vinni | fog.“

Itt mindenik sor vége a közlő ur által ajánlott 1-es ütemet tünteti fel, de bár Petőfi írta a maga ragyogó tollával, azt még sem állithatjuk, hogy a 2. és 4. sor jó magyarsággal van és volt írva; s magyar ember nem is mondja azt így sem Tolnában, sem Baranyában.

A nyolczas tagu sorok a magyar költészeti irodalomban igen gyakran nyernek alkalmazást, de 2+2+3+1 beosztása szerint Szenczi M. Alberttől kezdve Aranyig egy költőknél sem található, nem számítva azon egy-két sort, melynél a véletlennek számítható be az ilyen beosztás, mert erre nyelvünket újból kellene egészen alakítani, mi sem egy egyének, sem egy kornak nem áll hatalmában.

Kótai Lajos.

Egy alkalmi szó.

Thót Ferencz, a debreczeni főiskola bölcsészet-tanára ismert szerénységét meg nem tagadhatva, mentegetődzések közt bocsátja közre Bölcsészet történelme III. kötetére az „Előfizetési felhívást.”

Kijelentem, hogy említett tanár urhoz három évi, kedves emlékü tanítványi viszony vonz, és mégis e sorok megírásában nem az ő személye vagy becses elme műve iránt támasztandó reklame, hanem azon érzelmek befolyásolnak, melyek főiskolai tanáraink és felekezeti irodalmunk érdekében keblemben régóta mozognak, ez „Előfizetési felhívás” közzététele óta erősebben lüktetnek.

Mióta a gyakorlati élet tüzhelyét és annak terheit ismerem, elszomorodva, sokszor csodálkozva tekintetem főiskolánk tanárai fizetési viszonyaira, miként lehet nagyobb, szélesebb miveltségü, nagyobb társadalmi igényekkel fellépő városokban, drága életviszonyok közt, mellékjáru-lékkal ritkán vagy szűken szaporítható oly csekély fizetéssel, a társadalmi igények által követelt háztartást fenntartani?

Tele vannak egyházi lapjaink jeremiádkokkal, hogy a magyar prot. lelkészi pálya nem nyújt biztos megélési módot. Erről nem vitatkozom; hanem igenis állítom, hogy főiskolai tanáraink anyagi helyzete általában véve a lelkészekénél sokkal kedvezőlenebb.

A lelkészi fizetés $\frac{9}{10}$ -nél az individualis hajlamokból eredt foglalkozásból, a charta jövedelmén kívül sok különféle jövedelmi forrás nyitható fel; a társadalmi helyzet és környezetnél fogva sok, megmenthető kiadás háriható el. A lelkésznek parochiális tágas udvara vagy szérüs kertje, a feleség szorgalma mellett zöldség termelésben, aprómarha tartásban a konyha szükségnek felét, háromnegyedét fedezi; a tanár bérszobákban, vagy nagy városok oly szűk hivatalos helyiségeiben lakik, hogy fáradt lelke, börtönszerű szobai életre szorított családja felüdítésére egy két zöld bokrot alig tud udvarán elhelyezni. A lelkészi fizetés alaptétele legtöbb helyen szántóföld, mely szakszerűleg, házilag művelve, megkészszerzi a chártaiban felvett haszonbér jövedelmét, s ha a lelkész gazdálkodni akar, kiségit a feleség vagy a káplán. A tanárnak időközökben felbuzgó, de sebes patak-ként elfolyó pénz jövedelme van, melynek fokozását sem feleség, sem docens, sem supplens nem eszközölheti. Mi lelkészek egyszerű hallgatóinkat völegény korunkban kapott házi sapkában, belsejét megfordított kabátunkban is elfogadhatjuk, tanuló szobánkban, kis kertünkben és megszkott, kényelmes házi butorban oly jól érezzük magunkat, mint Vilmos császár ócska kabátjában; a tanár napjában háromszor négyszer lép a nagy város művelt közönségtől járt utcájára, csinos, növelt, mivelte ifjakkal telt tanter-

mébe; tőle megkivánjuk, állása megkivánja, hogy külsőleg is csinben, diszben lépjen fel. A lelkészek nagy része, habár művelt lelke oly nehezen nélkülözi, helyzeténél fogva el van zárva a művészet élvezeteitől; a tanárnak és családjának, ha cynismussal nem akar vádoltatni, társadalmi helyzete azt parancsolja „Mann muss mitmachen.” Felhozhatnám a szellemi élet szükségait, melynek terhei ismét különböznek a mieinktől; de legyen elég ennyi.

A szives olvasó közönség egy része, mely ez állításaimat elfogadja, azt mondja: „szellemi és társadalmi állásukhoz mért fizetést kell adni a főiskola tanárainak;” a másik szinte gondolkozó rész azt mondja: „a tanítványok tehetősebb szülei legyenek háládatosak a tanárok iránt.”

Én pedig e sorokban sem egyiket, sem másikat nem indítványozom. E derék férfiak tudják, hogy tisztességes existenciájuk feltartására, élet emésztő hivataluk jutalmazására, felekezetünk reputatioja érdekében, ha tehetnének „a csillagokat is felragasztanánk rájuk;” de sem csillagunk, sem pénzünk.

Nemzetemnek, felekezetemnek önzetlen munkásai! mint mindig, e sorok írása mellett is kalapot emelek előttetek.

„A tanítványok tehetősebb szülei legyenek háládatosak a tanárok iránt” — ez az olvasó másik gondolatja. Ezt sem indítványozom, maradjanak ők azon megtámadhatatlan erkölcsi magaslaton, melytől velök szemben a legheveskedőbb tanítványt is én is mindig elmarasztaltam, kevés utánjárással el tudtam marasztalni.

Huszonnyolcz éve, mióta tanáraink keze alól kikerültem, s engem hozzájuk vagy emlékükhöz most is édes emlékezet, meleg szeretet köt; sőt mert olyanoknak hiszem, mint a régiek voltak, olyanoknak ismerem ifjabb tanárainkat is, merem állítani, hogy tanárát a nem szereti, tanára azt nem szereti, a ki arra nem is méltó.

Kötelességünk volna tehát nekünk, volt tanítványoknak e derék férfiak, magunk és gyermekeink atyjai, barátai, jóltevői, az alma mater iránt, mely keblén melengetett, a felekezet iránt, mely szív-vérével táplált, tehetségünk szerint leróvni tartozásunkat.

Egyik módja ennek, mely a tanár önértetét nem sérti, pártatlanságát nem gyanusítja, a tanári nyugdíjintézet pártolása. Nem volna szabad egy volt tanítványnak is meghalni a nélkül, hogy vagy életében, vagy végrendeletében erről tehetségéhez képest meg ne emlékezzék.

Másik módja nemzeti és felekezeti érdek is. — Egy némely ifju lelkésztársam, mihelyt 10—12 predikációt csinált, azokat közre bocsátja; egy másik ifju lelkész agyba főbe dicséri. Én azt hiszem, hogy szerző csak tíz év múlva is pirulva, restelve tekint ifjui szárnypróbálgatására. A tanár — azt tapasztaltam — éveken, évtizedeken keresztül rögzíti, csinozza, szinezi munkáját, míg megelégedéssel magának mondja. Hova lesznek e nagy gonddal és fáradtsággal készült elméművek? Nagyrészt a nemzeti és felekezeti irodalom, a mivelődési történelem kipótolhatatlan kárára elvesznek, elkallódnak. Kétlem, hogy Vecseinek nagy gondal kidolgozott philosophiája, a jó öreg Aranyinak dogmatikája és egyháztörténelme kéziratban meg volna a debreczeni főiskola gazdag könyvtárában? Ha műveiket kinyomtatják, a fővárosi sajtó vagy agyon hallgatja, vagy csak fut-

tában említi, mint provinciális terméket. Sorsa a tanári háztartási deficit.

Nem kellene, nem szabad volna ennek így lennie! égetően kiáltja a hála, az alma mater, a felekezeti irodalom, közművelődési történelmünk reputatioja. Vegyünk legalább mi, volt tanítványok, tanáraink elme műveiből csak egy példányt, sok fontos kötelességnek és érdeknek teszünk eleget.

Kinek ne esnék jól legalább a szellemi érintkezést felújítani kedves tanárával?

Ha van jogosultsága a nemzeti, országos művek és emlékek melletti reklaménak, azt hiszem, jogosultsága van az én soraimnak is.

Elmondtam, megkönnyebbült lelkem.

Vajha ne lennék kiáltó szó a pusztában.

Katona Endre.

Segédlelkészek ügyében.

— V á l a s z Szalai József urnak. —

Szalai József ur, a tiszántuli egyházkerület végzett theologusai érdekében, a „Protestáns egyházi és iskolai lap” legközelebbi 6-dik számában felhívja a debreczeni (?) superintendentia sorsát intéző férfiakat, hogy tegyenek valamit, rendezzék a szegény káplánok ügyeit, mert valóban szomorú, nagyon szomorú sors vár ezen egyházkerületben a végzett theologusokra és káplánokra, s hogy annyival inkább megható legyen leírása, a visiók régiójába emelkedik s úgy tetszik neki, mintha most is látná a méregkelyhet, mely után reszkető kezekkel nyúl egy debreczeni végzett theologus, hogy reményteljes életét kiöltse; s a pisztolydurranás még most is fülébe cseng, a mivel egy másik végzett theologus véget vet életének s ime most újra egy irtóztató kép tárul eléje, a vasutrobogókocsija elé veti magát — szintén egy debreczeni végzett theologus! s mindennek az az oka, mert ezen egyházkerületben a végzett theologusokról és káplánokról senki sem gondoskodik, el vannak azok hagyatva és csapatva. A segédlelkészeknek még fizetésök sincs sehol megállapítva, az illető paptól függ az teljes mértékben stb stb.

Elhiszem, hogy Szalai urat a legjobb akarat, a legnemesebb indulat vezérelték sorainak megírására, hanem ezek mellett sem érezheti magát feljogosítottnak arra, hogy oly adatokkal — mint megtörtént szomorú tényekkel — illusztrálja indítványának vagy felszólamlásának fontosságát és nagyobb súlyát, melyeknek a valóságban azon szempontból, melyből ő kiindul s azokat felhasználja, nem felel meg semmi. — S bizonyára nem használ az az ügynek, bármily igaz és megdönthetetlen legyen, midőn támogatására a visiók világából kell az erősségeket venni. S ezen kérdésnél nincs is arra semmi szükség, hogy denúciáljuk az egyházkerületet, vagy a tiszántuli egyházkerület végzett theologusainak erkölcsvallási érzelmeiket s meggyőződéseiket oly szomorú világításban tüntessük fel.

A felsorolt 3 végzett theologus szomorú esete pusztaköltemény, vagy ha úgy tetszik, Szalai ur visiója. Igaz, történt annyi, hogy O. E. nevű végzett theologus a vasutrobogókocsija elé vetette magát, de távolról sem azon szomorú

körülmények és lelkiállapotok vitték e rettenetes tette, melyekben az indokot keresi és fürkészi Szalai ur. — A kik ismerték, velem együtt bizonyoságot tesznek arról, hogy az illető egy komor kedélyű, elvonult, önmagával is elégedetlen természetű ifju volt, a hittanszaki folyamat még az 1882-dik év június havában bevégezte s azon idő óta kápláni vizsgára elő nem állott. Legyen ennyi elég! tehát még az a Szalai ur szerint bölcs intézmény, a püspök és esperesekből álló bizottság sem rendelhette volna el káplánnak! Ez a szomorú adat tehát nem lehet argumentum Szalai ur indokai mellett, a többit pedig csak a levegőből merítette.

De hogy a tiszántuli egyházkerületben, a mostani rendszer mellett a káplánokból az Isten gondviselésében vetett erős hitet kioltottuk volna s őket páriává aljasítottuk, Szalai ur szerint, legyen szabad rámutatnom a protestáns egyházi és iskolai lap ugyanazon számában Aracs Gyula segédlelkésztől a dunamelléki egyházkerületbeli segédlelkészekhez intézett nyílt levélre, mely közvetlen a Szalai ur erős kifakadásait tartalmazó vezércikk után következik, ebben a 2-dik pont alatt azt javálja nevezett segédlelkész, hogy a dunamelléki egyházkerületben a káplánok kérelmezzék az illető egyházkerulettől, hogy a minősítésnél a tiszántuli egyházkerület intézkedése fogadtassék el a káplánokra nézve, mely míg egyfelől a szabad választást legjobban megközelíti, addig másfelől lelkész és segédlelkész között nagy különbséget nem téve, a káplánok jövőjét inkább biztosítja. — Tehát az az egyházkerület ily példányszerűleg járt el s mégis Tiszántul páriáknak tekintetnek — Szalai ur szerint — a káplánok, nincs rájuk semmi gond és figyelem.

Azon vádjára vonatkozólag pedig, hogy a káplánok fizetése nincs sehol megállapítva, utalom Szalai urat a tiszántuli egyházkerületnek még 1869. évi 43. sz. a: a segédlelkészek alkalmazása tárgyában hozott és megállapított szabályokra s azok közül III. d) pontra. — Ezen szabályok egyszersmind tanuskodhatnak arról is, hogy a segédlelkészt épen nem lehet oly könnyedén utnak eresztetni minden ok nélkül, mint Szalai ur szépen elképzelt s a tiszántuli lelkészek nagy dicsőítésére világgá bocsátotta. Azt a vádat is visszautasítom, mintha elég pap volna nálunk, a ki nagy szerencséjének tartja, hogy a káplánjával nem ülhet egy asztalnál. Ha talán történt ily eset, ebből nem szabad alaptalan vádaskodás büne nélkül azt következtetni, hogy erre elég példát ismerünk.

Azt is feledni látszik Szalai ur, hogy a segédlelkészek dislocatioja ügyében megtétt ezen egyházkerület részéről is az intézkedés, midőn az esperesi karból 1882. nov. 340. sz. végzés szerint egy küldöttség neveztetett ki javaslatkészítés végett, s legközelebbi egyházkerületi gyűlésen épen szőnyegre kerül e tárgy.

A kérdés fontos, szükség, hogy ahoz hozzá szóljanak, kiket az ügy érdekel, de más módon és modorban, mint Szalai ur tette, mert alaptalanul vádolni egy egyházkerületet, annak egész lelkészi karát: ezt aligha érdemelte meg épen Szalai ur részéről T i s z á n t u l. Több igazságszeretet, méltanyosság és ildomoság! ez illik a Krisztus szolgálóihoz.

Tóth Sámuel.

A reform. egyház megalakulása Mezőhegyesen. *)

Milyen változás rövid idő alatt! Ott, hol még néhány év előtt mindenütt a fekete sas szemei tiszteletet parancsolólag, megvetőleg nézték az oda tévedt magyart; hol minden befesthető tárgy fekete-sárga színnel volt bevonva; hol magyar szót nem hallhatott a fül; hol minden munka német katonai vezényszó mellett intéztetett s minden lény annak parancsai szerint mozgott; hol a nemes lovak a legnagyobb gondozással iskoláztattak, — de a béresek gyermekei a leg-
elemibb oktatást is nélkülözve, vadul nőttek fel: ma ott magyar nemzeti czimereink és színeink diszelegnek, magyar szó parancsol embernek s állatnak s a legszebben felszerelt iskolákban magyar tan-nyelv szerint, magyar tanítók csepegtetik a több százra menő növendékek szívébe, a magyar hazafias érzelmeket; sőt hogy Istenét is minden lélek saját hitelvei szerint dicsérhesse, nem csak gát nem vettetett azon törekvések útjában, melyek e körülbelől 700-ra menő ref. vallású hiveket egy konszolidált reform. egyházközséggé igyekeztek tömöríteni, — hanem egy szerény ugyan, de a szent célnak tökéletesen megfelelő templom is bocsátatott rendelkezésükre. És azok, kik ezen újból keletkezett reform. egyház megalkotása ünnepélyes aktusának végzésére a reform. egyházi felsőség által kiküldettek, — szeretetteljes és urias fogadtatásban részesültek a kincstári igazgatóság részéről.

Január hó 6-án délelőtt 9 órakor 3 fogat állt meg az új reform. egyház céljaira felajánlt templom előtt, — melybe a jöttek közül Szöllösi Antal, makói ref. lelkész s egyházmegyei tanácsbíró ur, mint esperesi kiküldött — lépett be elől, őt követték tiszteletes Huszty Mihály ref. kovácsi lelkész ur, kinek anyaegyházához ezen leányegyház csatoltatott és Kovács István, a makói reform. egyház orgonista kántora; Molnár Albert, makói tanár s reform. egyházi jegyző; Papi Balogh Péter, mezőhegyesi községi jegyző; Mészöly Béla, mezőhegyesi ispán urak. A templom székei már mind telve valának — az elsőn kívül — katonákkal, polgárokkal, nőkkel, gyermekekkel. Majd felzendült az össze sereglettek ajkáról a 74-dik dicséret „Im, bejöttünk nagy örömmel“ Kovács István kántor előéneklése mellett.

Éneklés után Szöllösi Antal ur lépett az emelvényre, ecsetelve e napnak fontosságát, melyen a keresztyén hívek nagy része Krisztus születésének emlékűnnepét üli, másik nagy része pedig e napot azon esemény emlékére szenteli, melyen a keleti bölcsek — nem királyok — ama fényes csillag vezérlete mellett Jézus bölcsőjénél megjelentek, mely csillagnak fénye vezérli ma ide mintegy alkalmilag e gyülekezetnek buzgó tagjait s vezérlé azokat, kik egyház fensőbbégi rendelkezésből e gyülekezet megalkotása és vezérlésére megbízatást vettek. S bemutató magát mint esperesi kiküldöttet, s bemutatva Huszty Mihály urat, mint a leányegyház jövődöbeli lelkészét s vonatkozásossal amaz üdvözlő szavakra, melyekkel egykor a hü szolga Eliezer megtiszteltetett: „jőjj be Istennek áldott embere,“ s a szíves fogadásra, melylyel találkozott — s ennek azon válaszára, melyben kijelenti, hogy „nem eszik addig,

*) Átvéve fölkérés és fölhatalmazás folytán a „Maros“ czimű lapból.

mielőtt elvégzi az ő beszédét“ előadta miként kelljen a gyülekezetnek fogadni lelképásztort, mint Istennek emberét, mint Jézusnak küldöttét; s miként kell felfogni, átérzeni és teljesíteni a lelkésznek magasztos feladatát: a gyülekezet s ennek lelkészére mondott áldás kívánatok után felkérte a leányegyház leendő lelkészét, foglalja el az ő lelkési hivatalát és hogy — czélzással a megterített szent asztalra — végezze el az ő beszédét és azután egyék csak, de ne csak ő maga, de egyék ő vele minden jelenvaló és részesüljön a Jézus megterített szent asztalának ételében és italában. E fölhívást követő éneklés után tiszteletes Huszty ur lépett az emelvényre és Hoseás 2. 18. versében foglalt eme szavak alapján „eljegyezlek magamnak téged házastársul mindörökké, és eljegyezlek téged magamnak igazsággal és itélettel, kegyelemmel és igazsággal“ meleg lelkesedéssel csinos alkalmi predikációt tartott. Ennek végeztével az urvacsora osztatott ki, melyben majdnem 200-an vettek részt.

Az isteni tisztelet után fölszóltattak a hívek, hogy azok, kik katonai kötelezettségen kívül állanak, mint az egyházközségi közgyűlés tagjai, az egyház kormányzó testület megalakítására maradjanak ben. S felolvastatván előtök a zsinati törvények ide vonatkozó szakaszai: a választásra felhívtak, egyházi főgondnokká Papi Balogh Péter urat választották meg, ki buzgó fáradozással, lankadatlan tevékenységgel működött, hogy a mezőhegyesi reform, egyház megalakulhasson, — kinek érdemeit e kitüntető bizalommal örömmel jutalmazta meg az egyházközség és egyházi felsőbbség; gondnokká szintén egyhangulag, Mészöly Béla ur választott meg s gondozása alá a perselypénzből begyűlt 5 frt 57 kr azonnal átadatott, kik is az esküt külön külön az esperesi megbízott kezeibe le is tették. A zsinati törvények értelmében, mint hivatalbóli presbyter kijelöltetett: Jámbor Gábor mezőhegyesi tanító ur; s presbyterekké megválasztottak: Sós Károly, Fodor Gyula, Vakai György és Seres József.

Végül elhatározott, hogy a rendes isteni tisztelet megtartására, az uri szent vacsora kiszolgáltatására, — további rendelkezésig mindenkor a sátoros ünnepek 2-dik napján és szeptember hó 1-ső vasárnapján fog Huszty Mihály ur e gyülekezetben megjelenni. És mindezeknek ékesen és szép renddel történt elvégzése után Szöllösi Antal ur, áldást kívánva e zsenge egyházra s annak minden tagjára, véget ért az egyszerű, de magasztos ünnepély, mely magyar ref. egyházunk történetében méltán helyet igényelhet magának.

A szent foglalkozások után, a reform. egyház előljárósága, élén az esperesi megbízottal, Mezőhegyes katonai parancsnokságánál tisztelgett, hol is kitünő szívéllyességgel fogadtattak. — A jószágigazgató urat, nagy sajnálatukra, nem találhatták otthon, miután az igazgató ur, mulhatatlan hivatalos dolgai miatt, épen e napon elutazni volt kénytelen. Azután Simon Imre plébánus urnál tettek látogatást, elismeréseül azon ritka humanitásnak, mely a főtisztelendő urnak oly szép sajátja.

A diszebéd a tisztai kaszinó helyiségében folyt le, mely az igazgató ur egyenes meghagyásából a vendégek és Mezőhegyes katonai és polgári előkelőségei számára rendeztetett; melynek minden fogása, izletességével a legnagyobb igényeket is kielégíthette.

A vendégek meleg bucsut véve szíves fogadóiktól fél ótkor a vasuti induló házhoz kocsiztak, vive magokkal e szép napnak emlékét.

Molnár Albert.

A Zwingli ünnepélyek Helvetiában.

(Folytatás.)

Másnap 7-én, a híres zürichi egyetem sem maradhatott tétlen. A Zwingli ünnepélyen ennek az iskolának is le kellett a kegyelet adóját rónia, a mely eredetét egyenesen a reformátornak köszönheti. Az egyetem nagyhirű hittanára Sch weizer Sándor azzal kezdé beszédét, a zugig megtelt aulában, hogy a reformátor születésére rendezett ezen ünnepély egészen új eredetű. 100, 200 és 300 évvel ezelőtt ilyesmire senki sem gondolt. Eddig a reformált keresztyén-ség a mestert művei szellemében ünnepelte, ma pedig már születését is megünnepeli. S miután jelen századunk oly sok nevezetes férfinak emlékezetét megünnepelte, e lelkileg nagyok közt Zwingli sem maradhatott el! Majd párhuzamot von szónok Luther és Zwingli közt s találólag jegyzé meg, hogy valamint bajos azt eldönteni, melyik volt nagyobb költő Schiller-e, vagy pedig Göthe? épen ily nehéz azt is meghatározni, melyik volt nagyobb reformátor Luther-e, vagy pedig Zwingli? Azt azonban mindenesetre nyíltan lehet állítani, hogy Zwingli nem állott utána Luthernek, hanem önállólag és őt kiegészítőleg egészen mellette. S míg Luther a német nemzetiségnek valódi reprezentátora: addig Zwingli egy internationalis reformátor, ki Kálvinnal együtt, reformátori működését és befolyását, a helvét bérceken túl Franciaország, Hollandia, Angolország, Skócia, sőt Észak-Amerikára is kiterjeszté. *) S miután szónok Zwingli működését a politikai, szociális és egyházi téren kellően méltatta, a tanuló ifjúsághoz fordulva megjegyzé, hogy mind Luther, mind pedig Zwingli egyszerű alacsony sorsból származtak; de miután ifjui idejüket és férfini erejüket okosan használták fel, nagynevű emberekké, Istennek kiválasztott eszközeivé lőnek. Buzditsa ez és lelkesítse a tanuló ifjúságot arra, hogy nemes és magasztos czélokat tűzzön ki maga elé s annak megvalósításán kitaratólag és fáradhatlanul működjen, hogy egykor az egyháznak és polgári társadalomnak, sőt az egész emberiségnek hasznára lehessen.

A hallottakon fellelkesülve a nemes tanuló ifjúság még azon este kommerst — barátságos estélyt — rendezett. Telve volt a dalterem a résztvevőkkel. Nem csak maga az ifjúság, de azonkívül számos tanárok, városi képviselők stb. jelentek meg. — Képvisele volt itt több helvét város, nem különben Németországból Heidelberg és Strassburg is; egy szóval „viele alte Häuser,“ mint egy német levelező megjegyzi. Azt talán felesleges mondanunk, hogy a hol ifjúság van, ott a kedélyesség is feltalálható; a hol pedig a kedély

*) Sajnos, hogy az igen tisztelt szónok és tudós tanár, rólunk, magyarországi reformátusokról, itt egészen megfeledkezett. Neki pedig, mint a reformált hitvallások nagynevű ismerőjének, mégis csak tudni kellett valamit azon viszonyról és összeköttetésről, a melyben a mi egyházunk, a zürichi Bullingerrel Zwingli utódjával, sőt általában véve a helvét reformációval állott.

derült: ott már aztán a toasztok sem maradhatnak el. Itt is ugy történt ez egészen.

Igy ünnepelte meg Zürich a nagy reformátor négyszázados emlékét. S ha hozzá vesszük azt, hogy a január 6-diki isteni tisztelet alkalmával a zürichi Grossmünster nevű templomban 1481, a Fraumünsterben 1193, s a szt. Péter nevű templomban pedig 1597 frank gyült össze a perselyekbe a Zwingli emlékére emelendő szoborra: nyilván látható lesz, hogy mily mérvben rövta le Zürich a nagy reformátor iránti háláját.

Hát a többi helvét városok mit tettek e tekintetben? Legyen szabad azt is lehető röviden körvonalozni.

Márk Ferencz.

(Vége köv.)

K ü l f ö l d.

Utóhang a Luther ünnepélyekhez. A németországi evangélikus főegyháztanács 1883. december 19-ről keltezte leiratot intézvén az államegyház lelkészeihez s ebben örömet fejezvén ki a fölött, hogy a Luther ünnepélyek oly általánosan s oly lélekemelő módon sikerültek, a jövendőkre nézve üdvös utasításokat adandó, így szól: „most már az aztán a fődolog, hogy megőrizzük és ápoljuk mindazt, a mi az evangéliumi hitet élénkebbé és mélyebbé teheti, a mi a jó erkölcsöket megtarthatja és megerősítheti és a mi az egyházi békét helyreállíthatja és megszilárdíthatja. Erre munkálni már első sorban a lelkészek és egyháztanácsosok feladata. Fel is hívjuk tehát ezeknek összeségét, hogy mindenik a maga helyén és gyülekezetének szükségéhez képest tegyen meg mindent, legjobb tehetsége szerint arra nézve, hogy a Luther ünnepélyek napjainak áldása, a jövendő időre is maradandó legyen s hogy az elvetett magvak gyümölcsöző virágzásnak induljanak. — Ne feledjük el, hogy egyházunk csak ugy folytathatja áldásosan működését, ha benne hathatósan munkálkodnak mindazon szellemi és életerők, melyeknek eredetét köszönheti s melyek között a Jézus Krisztusról szóló evangéliom a legfelségesebb és a legtöbbet ígérő. — Természetesen az Urnak kell itt legtöbbet tennie, ki a gyöngékben is megerősíti a maga erejét. Neki és az ő könyörületeségének ajánljuk fel a mi drága egyházunkat.“

Anglia. A Luther ünnepélyek Angliában is nagy sikerrel tartatván meg, e körülmény London egyházi köreiben ezen gondolatot ébresztette föl, hogy Wiclif János, a nagy angol reformátor ötszázados halálünnepélyét szintén megüljék ez évben. Az erre vonatkozó első lépéseket oly módon tette meg a Wiclif-társulat, hogy a saját maga, a londoni Luther-bizottság s néhány előkelőbb vallásos társulat tagjai közül egy új Wiclif-bizottságot alkotott össze, mely már ilyen szerkezeténél fogva is minden felekezeti színezetet kizár magából. Nagyon jól tudják Angliában, hogy ez ünnepélyen, mely a „reformáció hajnalcsillagának“ emlékezetét varázsolja vissza, igen csekély részvételre lehet számítani a tulzó magas egyházi férfiak részéről, kik Wiclifben, ugy mint Lutherben, perhorreskálják a schimatikust és a Róma elleni bátor harczost, de azt is tudják, hogy az említett egyházi férfiak körén kívül álió protestánsok között nagy részvételre számíthat az emlékünnepélyi tervezet. Elsőben a híres májusi meetingek idején száznak egy napot,

május 21-ét Wiclif emlékezetének, azután felhívják Anglia protestáns papságát, hogy 1884. december 25–31-én tartandó alkalmi predikációikban emlékezzenek meg az előreformátor működésének jelentőségéről.

Csiky Lajos.

Különfélék.

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszántuli ev. ref. egyházkerületben a tavaszi közgyűlés ápril hó 26-án fogja kezdetét venni. Ápril 27-én a már jelzett Zwingli ünnepély tartatik meg a főiskolai imateremben. A gyűlést megelőző két nap ápril 24. és 25-én pedig, a lelkészképeségi vizsgák fognak megtartatni. — 23-án délután az illető atyafiak már jelentkezni tartoznak a püspöki hivatalban s a második vizsgát tevő atyafiak egyházi beszédeiket I. Kor. 2: 2 verse alapján, kátémagyarázatot a XXXIX. urnapjáról, vagyis a 104-dik kérdéstről lesznek kötelesek beadni.

A dunamelléki ev. ref. püspökre beérkezett szavazatok folyó hó 5-én bontattak fel Vizsolyi Gusztáv egyházmegei gondnok elnöklete alatt. — Az érvényesekül elfogadott 245 szavazatból Szász Károlyra esett 111, Filó Lajosra 87, Baksay Sándorra 45, Fördös Lajos és Szilády Áronra egy-egy. Általános többséget senki sem nyervén, a bizottság feladata az lett volna, hogy Szász Károlyt és Filó Lajost szűkebb körű választásra jelölje ki; de a szavazatok felbontása után felolvastatván Szász Károlynak a bizottság elnökéhez intézett levele, melyben kijelenti, hogy ragaszkodik továbbra is azon korábban tett nyilatkozatához: hogy szűkebb körű választásra magát nem óhajtja bocsátatni: e nyilatkozat folytán a bizottság főnakadt. — Ily körülmény beállása esetére a kerület a bizottságnak utasítást nem adván: a bizottság nem érezte magát jogosítottnak az ezen ügyben való további intézkedésre; ezért elhatározta, hogy a szavazatok eredménye és az egyik jelöltnek említett nyilatkozata felől jelentést tesz az egyházkerületi elnökségnek, fölkérvén azt egy rendkívüli közgyűlésnek mielőbb leendő egybehívására, mely azután tetszése szerint intézkedend.

Zwingli ünnepély. A beregi egyházmegeből értesítenek, hogy ott minden egyházban kellő ünnepélyességgel folyt le az év elején a Zwingli ünnepély.

Halálozás. A legmélyebb részvétellel közöljük a gyász-hírt, hogy Thót Ferencz debreczeni főiskolánk érdemes tanárának szép reményű fia Gyula, negyedéves joghallgató, hosszas kínos szenvedés után folyó hó 10-én éjjel jobb hazába költözött, 22 éves korában.

Az élet tavaszán, mikor tanulói pályáját már-már megfutotta: zárult be a derék ifju földi pályája. A jeles tanulónak, a viruló ifjunak mindenki a legszebb jövőt jósolta s kívánta; hiszen a példátlan jó fiun páratlan szeretettel csüggttek mindig szüleinek gondos szemei, hiszen ő is úgy vigyázott magára, míg más ifju él az élet sok mindenféle örömeinek, neki csak egy öröme volt, élt otthon csendesen szüleinek, barátjainak. S az ifjut, ki így elvonulva élt, kit annyian becsültek, szerettek: még sem kimélte meg a kínos betegségek egész sora, nem a kérlelhetetlen halál. Utolsó végzetes betegsége 3 hónapig kinozta őt. — S az erős lelkű ifju türt, remélt; szülék, rokonok, barátok imádkoztak a szenvedő ifju meggyógyulásáért. Az utolsó napokban már

minden szerető sziv csak azért imádkozott, vessen véget kinjainak a jó Isten. Az ég megkönyörült, véget vetett a szenvedő ifju nagy kinjainak, a halál elragadta. Mély bánatára annyi jóknak, de különösen a lesujtott családnak. Béke lengjen áldott porain. Az ifjuság a temetésen testületileg vett részt, s a jogakadémia hallgatói, s a jogászsegélyző egyesület koszorukat helyezték a koporsóra.

Temetése folyó hó 12-én délután folyt le, az ifju halott iránt a legnagyobb részvét nyilvánult városszerte. A háznál megható alkalmi imát mondott Csiky Lajos főiskolai hittanár, a sirnál pedig a barátok nevében bucsusztót intézett a korán eltávozotthoz Némethy Károly IV. éves joghallgató, a boldogultnak gyermekkorától fogva legközelebbi kebelbarátja. — Vigasztalódást a bánatos sziveknek!

Rákosi és Silányi. Egy operette-szöveg megítélésében az aesthetika nem szokott szigorú lenni. A műfaj könnyed, az ítéletet sem műalkotása, sem morális elvei tekintetében nem provokálja. Egynek azonban még sem szabad lenni az operette-szövegnek sem — visszatásztónak.

Volt alkalmunk látni a debreczeni színpadon a Tempefői című operettet, melynek hőse Csokonai. Első felvonására bátran elmondhatjuk, hogy csömörletes. Egy a század elején élt debreczeni tanárnak Szilágyi Gábornak emléke van benne megmocsolva. Igaz, hogy a Szilágyi név Silányira van benne ferdítve. De mit szólnának hozzá az operette szerzőjének Rákosi urnak utódai, ha pár évtized múlva Károsi Fekélyesi Krebsmann vagy akármi más néven egy a 70-es évek végén élt népszínházi igazgató erkölcsi jellemét állítaná valaki pelengérré? . . . És ki volt az a Szilágyi Gábor? sarja egy papi családnak, melynek tagjai közül többen vannak a magyar irodalom-történet lapjaira feljegyezve, fia Szilágyi Sámuel superintendensnek, a Henriás fordítójának. Maga is tudós férfi, kinek korai halálát Buday Esaiás így siratja: „A kevesek közt a legtudományosabb férfi, kinek életben maradása minden jóknak érdeke leendett.“ És vétett-e valamit Csokonai ellen? Sőt épen ő volt az, ki Csokonait a maga asztalánál a költészeti osztály tanítóságával megkínálta. Talán az képezi bűnét, hogy Csokonai diák életének Sturm- und Drang-periódjában ellene valami gunyos verset írt, a miért az akkori patriarchalis iskolai fegyelem engedelem kérésre ítélte? Valóban ez nem elég arra, hogy emléke meghurcoltassék. Ujságírótól nem várunk kegyeletet, de a költőnek talán ismernie kellene azt! — És nem érezte-e Rákosi ur, hogy egy egész korszak tisztos erkölcsi emlékeit hamisítja és gázolja meg, midőn azon képtelen és hozzá izetlen aljasságot színpadra vitte? Vagy talán épen ezt akarta. — Akárhogy van, olyan munkát végezett, a mi költőhöz nem méltó, és higgye meg, hogy annak hatása a színpadon is nem komikai, hanem visszatásztó.

Tartalom: Családkönyv ügyében. Szöllősi Antal. — A 190-dik dicséret. Kótai Lajos. — Egy alkalmi szó. Katona Endre. — Segédlelkészek ügyében. Tóth Sámuel. — A reform. egyház megalakulása Mezöhegyesen. Molnár Albert. — A Zwingli ünnepélyek Helvetiában. Márk Ferencz. — Külföld. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**